

ב"ה

פרשת פקודי- שקלים

זה יתנו מחצית השקל
שמות ל, יג.

מטבע שניתנה מיד ימינו של הקב"ה

בפירוש הכתוב "זה יתנו גו' לכפר על נפשותיכם" – מצינו שלושה פירושים (ענינים), שהם שלוש דרגות בנתינת מחצית השקל:

(א) פירוש רש"י – "הראה לו (הקב"ה) כמין מטבע של אש . . ואמר לו כזה יתנו".

(ב) פירוש המדרש^[1] – "נטל הקב"ה כמין מטבע של אש מתחת כסא הכבוד, והראה לו למשה . . כזה יתנו".

(ג) הפירוש בפרקי דרבי אליעזר^[2] – "חמש אצבעות של ימינו של הקב"ה . . אצבע רביעית . . בה הראה הקב"ה למשה מה יתנו בפדיון נפשם, שנאמר זה יתנו".

פירושים אלו באים לבאר כיצד קיימת אפשרות שיהודי יתן "כופר נפשו" – כפי שְׁתַּמָּה משה באמרו "מי יוכל ליתן כופר נפשו"? ! ועל זה בא המענה דשלושת הפירושים הנזכרים לעיל, אשר, "אלו ואלו דברי אלוקים חיים"^[3], כלומר, שלוש דרגות – זו למעלה מזו, "מחיל אל חיל" – באופן דנתינת מחצית השקל להיות "כופר נפשו".

והענין בזה: כאשר "מחצית השקל" ניתנת על ידי יהודי, והנתינה היא בכל החום והלהט של נשמה יהודית, נותן לו הקב"ה את הכח והיכולת לעשות ממטבע כפשוטה בעולם הזה הגשמי "מטבע של אש", עד כדי כך, שיכולים לומר "זה (ממש) יתנו", מראה באצבעו ואומר זה, היינו, שהמטבע שיהודי נותן היא היא המטבע שהראה הקב"ה למשה – "מטבע של אש".

וישנו אופן עבודה למעלה מזה – שלא זו בלבד שהמטבע הגשמית נעשית "מטבע של אש", אלא עוד זאת, ה"מטבע של אש" גופא היא בדרגא הכי נעלית – "מתחת כסא הכבוד".

ועד שבאים לתכלית העילוי שבנתינת מחצית השקל – לא רק "מטבע של אש", ולא רק "מתחת כסא הכבוד", אלא עוד זאת, מאצבע יד ימינו של הקב"ה!

ובאותיות פשוטות: כאשר יהודי נותן מטבע לצדקה, עבור עניני יהדות, בניית מקדש, עד לנתינת ההשתתפות שלו בבית המקדש השלישי – רואים (מראה באצבעו ואומר זה) שזוהי "מטבע של אש מתחת כסא הכבוד" שניתנה מיד ימינו של הקב"ה!

על פי זה יש לבאר גם את הקשר והשייכות דכל אחד משלושת הפירושים (דרגות) אלו עם המקום שבו נתבאר הפירוש – פרקי דרבי אליעזר, מדרש, ופירוש רש"י על התורה – באופן דמלמעלה למטה:

פרקי דרבי אליעזר הוא – תורתו של רבי אליעזר הגדול, אשר, מעלתו בתורה גדלה ביותר. כדאיתא במדרש¹⁴: "בשעה שעלה משה למרום, שמע קולו של הקב"ה... אומר הלכה בשם אומרה, רבי אליעזר בני אומר כו', אמר לפניו, רבון העולמים, יהי רצון שיהא מְחַלְצִי, אמר לו חייך שהוא מְחַלְצִי, הָא הִכִּי דמי¹⁵, ושם האחד אליעזר, ושם אותו המיוחד אליעזר". כלומר, אפילו משה רבינו – מקור התורה, "משה קבל תורה מסיני ומסרה כו"¹⁶ לכל בני ישראל עד סוף כל הדורות – התפעל ממעלת תורתו של רבי אליעזר הגדול, ועד כדי כך גדלה מעלת תורתו של רבי אליעזר הגדול – שנקרא בתואר "הר סיני"¹⁷.

ולכן בתורתו של רבי אליעזר הגדול – פרקי דרבי אליעזר – הובא הפירוש (דרגא) הכי נעלה – שהענין ד"כופר נפשו" קשור עם יד ימינו של הקב"ה.

אמנם לאחרי שנסעה התורה וירדה ממדרגה למדרגה כו' – מפרקי דרבי אליעזר למדרש (תורה שבעל פה) סתם – אזי נמשך הענין ד"כופר נפשו" בדרגא שלמטה מיד ימינו של הקב"ה – "תחת כסא הכבוד".

ואחר כך נמשך הענין ד"כופר נפשו" עד לעולם העשיה ("המעשה הוא העיקר"), ודוגמתו בתורה – עולם הפשט - פירוש רש"י על התורה, "פשוטו של מקרא" – מטבע גשמית כפשוטה שנעשית "מטבע של אש". אמנם, סדר העבודה הוא באופן דמלמטה למעלה: לכל לראש- "מטבע של אש", למעלה מזה – "תחת כסא הכבוד", עד לתכלית העילוי – "יד ימינו של הקב"ה".

קטע משיחת כ"ו ניסן, רשימת השומעים בלתי מוגה.
תו"מ ה'תשמ"ו ח"ג ע' 228

- [1] תנחומא שם יא.
- [2] פרק מח.
- [3] עירובין יג, ב.
- [4] תנחומא חוקת ח.
- [5] יתרו יח, ד.
- [6] אבות רפ"א.
- [7] ראה פרדר"א פ"ב.

פרויקט זו נוסד בימי השבעה לזכרון ולעיני הרב גבריאל נח זוגתו רבקה הי"ד
- שלוחי כ"ק אדמו"ר במומבאי, אינדיא

נדפס ומופץ ע"י הרה"ת ר' שלמה לרר ומשפחתו שיחיו
שלמה נחמ"ה, צביה זלאטע רייזל, שמואל, מנחם מענדל, ישראל אריה לייב, יוסף יצחק,
שניאור זלמן, חיה מושקא, אברהם דוד, אהרן, חנה